

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Op.

(Hely)

1939 júl. 26

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Barlang leír.

Idő

"1939"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házi nyomda 1926 — 8891

MÚZEUM A FÖLD ALATT

Mammutcsontok Fortunátus Imre rejtekhelyén

Az a múzeum, amelyet ma meglátogattunk, nem annyira elfelejtett, mint inkább — *fel sem fedezett* múzeum. Persze, egy múzeum nem dolgozhat hatalmas reklámokkal, a tudás és érdekesség vágyának kell láthatatlan utakon át mozgatnia a tömegeket, amelyek elzarándokolnak egy-egy múzeumba. A Louvre vagy az Uffizi csodáit sem hirdetik ős plakátok, mégis az idegen először ezeket tekint meg, ha Párisba, illetve Firenzébe kerül.

Van nekünk itt Budapesten is egy múzeumunk, amely mágneses vonzó pontja lehetne a fővárosnak s amelyekről igazán elmondhatjuk, hogy *hasonló sehol sem található*. Ez a múzeum teljesen *budapesti különleges*, minden darabja és minden látivalója *Budapest történelmének termeke*.

Hunyadi László börtönéből — pénztár

Ez pedig a *Várhegybarlang Múzeum*, fenn a *Szentháromság-utcában*, a koronázó templom mögött.

Már az is különlegesség, hogy ennek a múzeumnak *nincs bejárata, csak — lejárata*. A *Szentháromság-utca 2. szám alól az előjáróság macskaköves, lombos udvarából vezet egy kis rácsos kapu egy oldal folyosó felé*.

A Vár, történelmet lehelő falai között, ezen a helyen minden történelem. Az a fülke például, amely fölött most románctábla függ „*Pénztár*” felírással — *Hunyadi László börtöne volt*. Innen „*hurcolták föl, Szent György terére*”.

Egy csinos vajsárga falú folyosó végén ósapánk szobra integet: egy

Pithecanthropus, ahogyan fennmaradt csontjaiból a tudósok elképzelik. Az okoszemű, hozontoshajú őszobra mutatja az utat — a múzeum felé...

Lépcsők sorozata vezet lefelé a *Szentháromság-utca* alá. A levegő itt egyre hűvösebb. Villanygömbök világítják a folyosót. A lépcsősor vége egy tágas, magas pincehelyiségbe torkollik. Mély csend, a fent uralkodó hőségnek *nyoma sincs*. A pincefalakon rajzok, táblázatok, festmények, úbrák, grafikonok, a falak mentén üvegszekrényekben a *Várhegy emlékei*.

Ez az épület a középkorban *kőzépület* volt, *Budavár* visszavételénél elpusztult és a törökök kiűzése után építették fel újra. *1723-ban*, amikor a vár egy része leégett, a lángok ezt a helyet sem kímélték. *1774-ben* építették újra és később *II. József* császár fogdát rendezett itt be. Legtöbbször

borospincének használták ezeket a hűs földalatti termeket, amelyek most Budapest és Magyarország barlangi leleteit őrzik.

A múzeum művelt, tanult vezetője, magyarázza a fantasztikus látványosságokat, amelyeknek nyomai itt tükröződnek a falakon és üvegszekrényekben.

Megtudjuk, hogy a *Várhegy víz alatt állt a jégkorszak idején*. A Duna itt hullámozott a *Halászbástya* és a *Szentháromság-szobor* körül, később a vizek apadtak és a *Várhegy* lassan kiemelkedett a hullámokból. A *Dísztér* táján az apadó víz mocsári üledéket rak le és megkezdődött a *Várhegy alatti barlangok kialakulása*.

Az apadó víz még nagyobb üreget vájt. A bronzkorban már kiemelkedett az *egész Várhegy*, csupán a *Vérmező helyén* terül el *halastó* és nem messze a hegytől, fentebb kiemelkedett a *Margitsziget*.

Hogy mi volt a víz apadásának oka arra többféle föltevés van. A legvalószínűbb az, hogy a jégkorszak vége felé a *Vaskapunál gátszakadás történt*, a *Kárpátok gerince* mögött tengerként örvénylő Duna bedöntötte a *Vaskaput* és az útját álló *összefüggő hegyláncot szétbontotta a Kárpátokra és a Balkán-hegységre*.

Maguknak a pincéknek a története is ősrégi. Már a honfoglaló magyarok idejében szerepeltek mint — *borospincék*. A törökök idején azután hadászati célokat szolgáltak. Búvóhelyek voltak: a törökvész „*légvédelmi pincéi*”. Már az új korban történt, hogy a *Várhegyen földcsuszamlás* támadt és akkor abban a hitben, hogy ezek a földalatti üregek okozták a bajt, a *főváros betemette őket*. Most tárják fel a *Várhegy alatti több mint tíz kilométer hosszú üregeket*.

Török korbéli zsidó sírkövek

Rengeteg emlék kerül napfényre a föltárásoknál. Magyar és török származók, edények, ékszerek, mindennapi tárgyak. A középkori lakomák még most is tetszetős díszei mellett *héber feliratú sírkövek*. A törökvész idejéből származnak.

Itt volt a *Verbóczy-utcában* a *budai zsidóutca*, amellet volt a *zsidótemető*, onnan kerültek ide a *sírkövek*. A halottak neveiben csak az *utónév* és az *apa neve* szerepel; *II. József* rendelkezése szerint, hogy a *zsidók vezetékneveket vegyenek fel* és ő osztotta ki rájuk a *német neveket*. Az egyik sírkövön

«Tisztelt Salamon úr, Mordechaj fia» számára így könyörög a felirat: «Az örök élet fogadja kebelébe.»

A történelemelőtti idők maradványait is nagy számban veti napvilágra a barlangok mélye. *Egy mammut egyetlen nyakcsigolyája elfoglal egy egész asztalt.* Csodálatos darab az őselejtánt Budán talált zápfoga: a fog akkora, mint egy kisebbfajta liszteszák.

Ezek csak a pincék, az emberépítette földalatti helyek látnivalói. Mélyen ezek alatt következnek a természetépítette barlangok.

Tizenkét méter mélyre megyünk a föld alá. A lehelet párákat rajzol a levegőben. A hőmérő kilenc fokot mutat. A könnyű nyári ruhákra bő posztógallérok kerülnek. Tizenöt meleg posztókabátot tart a múzeum a nyári látogatók részére. Télen nincs szükség ilyesmire, a nyáron hús barlang télen enyhe meleg.

Ezek a törökvész igazi rejtékhelyei. Egy egész kis város élt itt a föld alatt teljes berendezésben. A falak mentén kutakat fúrtak, még ma is van bennük víz, ezekből látták el magukat vízzel a földalatti város lakói. A barlangok fölé gyönyörű mennyezeteket formált a víz ereje.

Minden barlangüregből lépcső vezet a felette lévő házhoz. A jobb idők urai, boroshordókat őriztek a barlangokban, de gáláns kalandok közvetítői is voltak az egymással összefüggő földalatti utak. Beszélnek, hogy Fortunátus Imre, II. Lajos zsidó kincstárnokának palotájához is itt, a föld alatt lopóztak a kényes úrhölgyek. Ezt a motívumot egyébként Móricz Zsigmond is felhasználta Fortunátus Imréről írott színdarabjában. De tragédiák is játszódtak itt le a föld mélyében. Az egyik ciszterna feltárásakor egy női csontvázba akadt az ásó. Ki tudja milyen tragédiára borított itt fátylat az idő pora?...

A koponyák barlangja

Ugylátszik, a föld alatt rekedt menekültek itt is temetkeztek a barlangokban, ha nem volt rá más mód. Az egyik üregben például *stírt fedeztek fel.* A csontváz, amely benne nyugodott, nagy úré lehetett, mert megtaláltak mellette *kutyájának és lovának maradványait is.* Minthogy azonban a szűk barlangban nem volt elég hely, a két állatnak csak *a fejét tették az úr mellé* jelzésekppen a föld alatt temetkezők.

Még megdöbbentőbb emléke a török időknek: *a koponyák barlangja.* Az egyik legszebb boltozatos fűregben *három sor kegyeleti lépcsőn hevernek a török idők hőseinek megtalált csontjait.* Az utcai harcok áldozatai ezek, akiknek holttestét a pincékbe dobálták. Hatalmas termetű harcosok lehetek ezek, a csontok rendkívüli méretek-ről tanuskodnak.

Elbeszéli a csontok gazdáik végét is. Egy hatalmas északi szabású koponyát *karabélygolyó fűrt keresztül,* egy másikon világosan látszanak a *halálthozó buzogány nyomai.*

Még nem is tárják fel egészen az óriási barlanghálózatot, még kilométerek várnak a csákányra, minden érdekességgel és emlékekkel. A mostani részeket Liber Endre alpolgármester és dr. Duday Standberger Alajos tanácsnok kerületi előljáró kezdeményezésére dr. Kadlic Ottokár főgeológus és Bottola János építész-mérnök, műszaki felügyelő tárta fel.

A vendéglönyv érdekes látogatói-ságról tanuskodik. Megtekintette már a múzeumot Horthy Miklós kormányzó is, jártak itt Kínából, Japánból, Dél-Amerikából és rengeteg USA látogató.

Illő volna, hogy a nagy idegenlátogatás után Budapest is felfedezze ezt a helyet, ahol Budapest emlékei beszélnek a város történetéről.